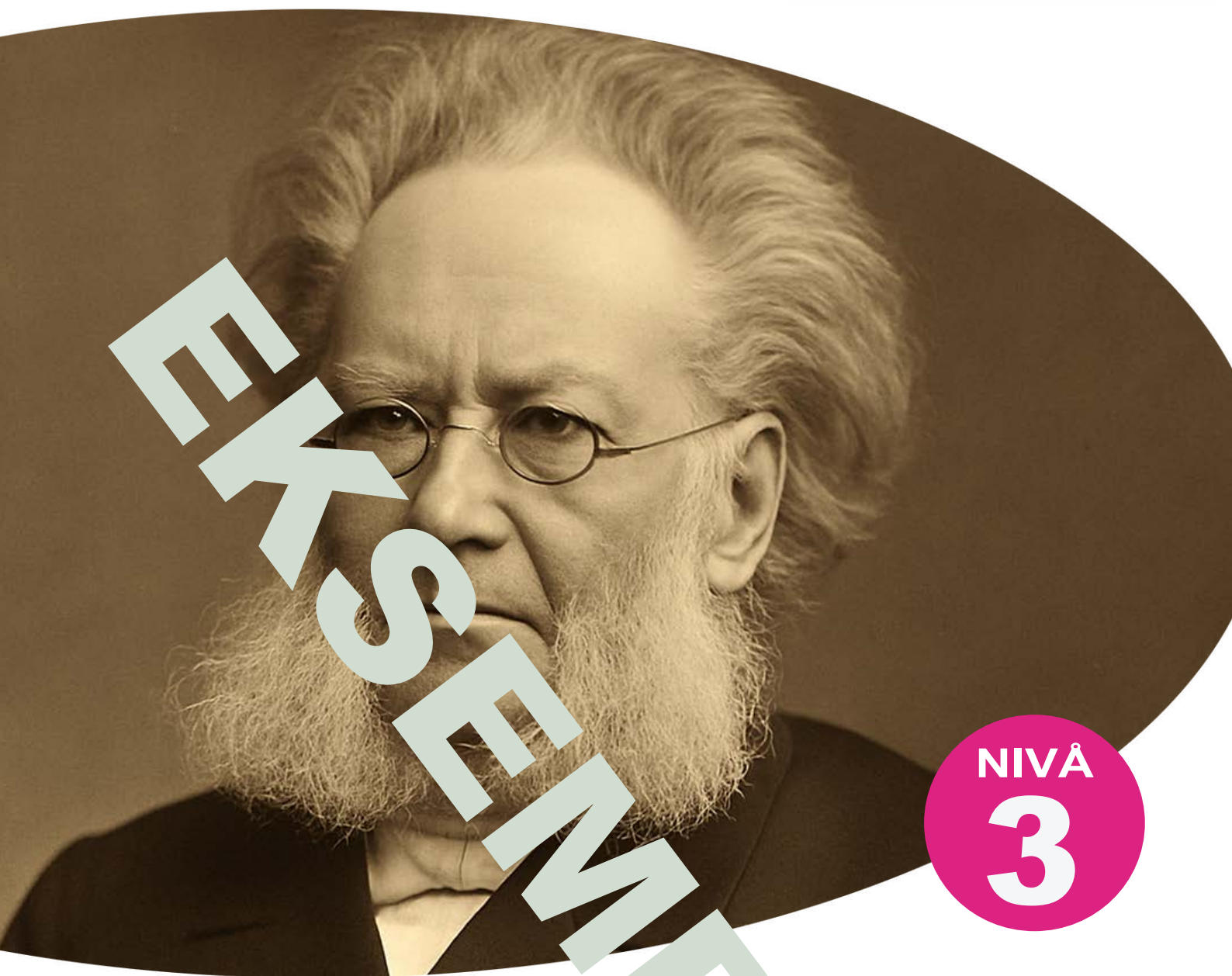

NIVÅ

3

HENRIK IBSEN

Norges største dramatiker

Navn:

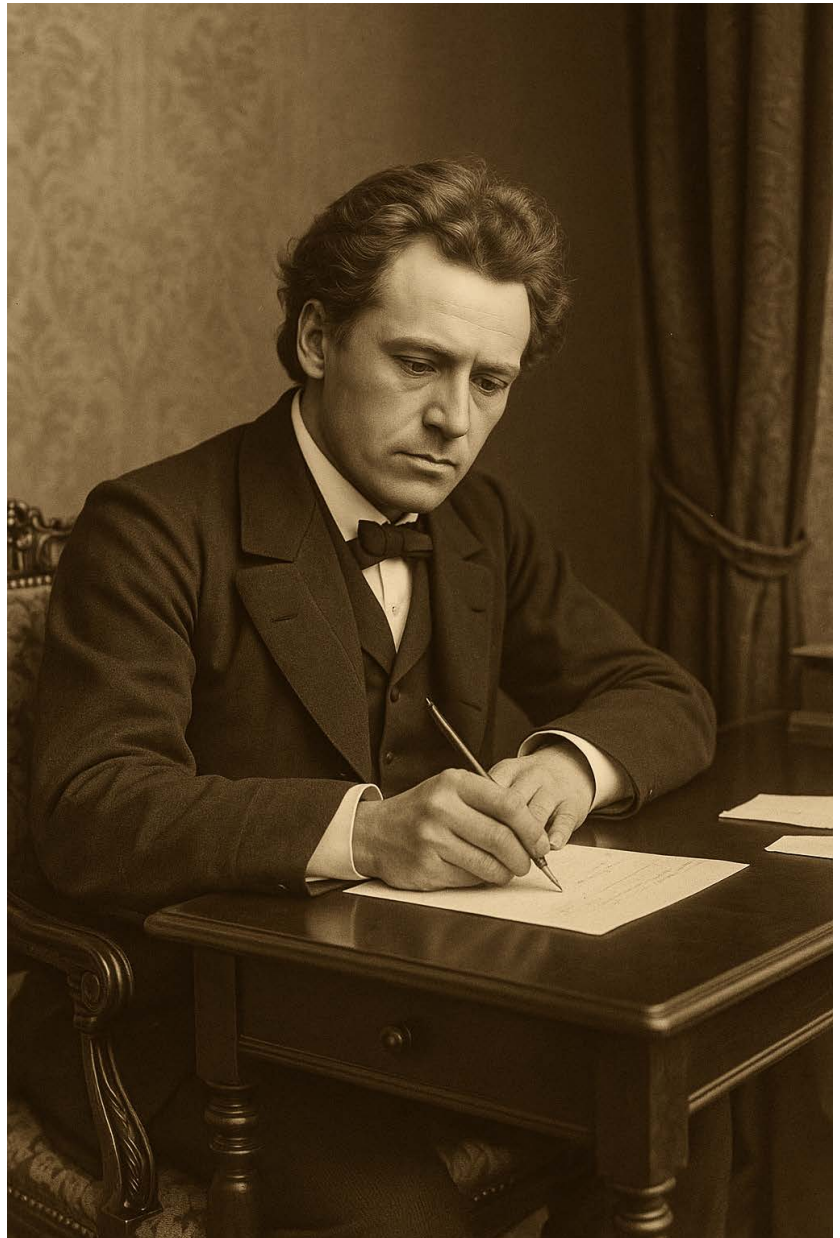
NIVÅBASERT LESING

Norges største dramatiker og samfunnskritiker

Henrik Ibsen er en av Norges mest kjente forfattere. Han ble født i Skien i 1828 og døde i Kristiania (Oslo) i 1906. I dag blir stykkene hans spilt på teatre over hele verden. Mange kaller ham den moderne teatrets far.

Ibsen skrev skuespill som er tekster beregnet for teater. Han var opptatt av hvordan folk levde, og hvordan samfunnet behandlet mennesker. I stedet for å skrive om konger og helter, skrev han om vanlige mennesker og ekte problemer. Mange av stykkene hans handler om makt, familie, penger, kjærlighet, ære, og hva som skjer når mennesker må ta vanskelige valg.

Han begynte som teatersjef i Bergen, og skrev i starten historiske dramaer. Men etter hvert ble han kjent for realistiske stykker som *Et dukkehjem*, *Vildanden*, *En folketsvend* og *Gengangere*. I disse stykkene kritiserer han urettferdighet, dårlig behandling av kvinner, og problemer i samfunnet.

Ibsen bodde mange år i utlandet, i Italia og Tyskland, men skrev alltid om norske forhold. Han hadde et klart mål med tekstene sine: å få folk til å tenke, diskutere og tørre å si imot urett. Derfor ble han både beundret og kritisert i sin egen tid. Selv om Ibsens språk kan være vanskelig, er temaene han skriver om fortsatt viktige. Hvordan skal man leve et ærlig liv? Hva betyr frihet? Skal man følge samfunnet, eller følge hjertet?

I Oslo er det reist både statue og statuepopp museum, og dersom du går på Karl Johans gate, kan du finne flere steder fra Ibsens gravert inn i fortauet.

Henrik Ibsens arv lever videre. Mange av ordene og scenene han skrev for over 100 år siden, oppleves fortsatt som aktuelle. Han brukte teatret som et speil, slik at vi kan se oss selv og samfunnet vi lever i.

Et dukkehjem

Et modig teaterstykke om frihet og valg

Et dukkehjem er et av Henrik Ibsens mest kjente teaterstykker. Det ble skrevet i 1879, og spilles fortsatt på teatre over hele verden. Stykket handler om ei kvinne som heter Nora, og hennes valg om å forlate familien sin.

Nora er gift med Torvald. På utsiden ser alt fint ut, de har hus, barn og økonomisk trygghet. Men inne i hjemmet føler Nora seg ikke fri. Hun har gjort noe ulovlig for å hjelpe mannen sin, og nå blir hun presset og truet. Gradvis forstår hun at hun lever som ei «dukke» – noen som bare gjør det andre forventer av henne, uten egne meninger eller frihet.

Nora et valg som sjokkerte publikum på den tiden: Hun forlater mannen og barna sine for å finne seg selv. Hun sier at hun kanskje må lære å stå på egne bein for hun kan være en god mor og kone. Dette var svært kontroversielt i 1879, da kvinner ikke hadde de samme rettighetene som menn.

Et dukkehjem er et godt eksempel på samfunnskritikk i litteraturen. Ibsen skrev ikke bare for å underholdne, men for å få folk til å tenke. Mange begynte å diskutere kvinners rolle, ekteskap, og ansvar etter at stykket ble vist.

I dag blir Et dukkehjem sett på som en av verdens viktigste teaterstykker. Det har blitt oversatt til mange språk og spilles i mange land. Selv om samfunnet har forandret seg siden 1800-tallet, er spørsmålene stykket stiller fortsatt aktuelle:

- Hva betyr det å være fri?
- Hva betyr «å finne seg selv»?
- Kan man være lykkelig hvis man ikke har vært seg selv?

Tenk litt på disse spørsmålene, og diskuter dem gjerne sammen med noen

Bruk fantasien

Lag ditt eget teater

Lag en dramatisk dialog mellom mor og barn. Barnet får spille 30 minutter hver dag, men nå vil det spille mer.

Bruk bildet som inspirasjon.

Tips!

- Bestem stemningen – sint, frustrert, lei seg osv
- Bruk korte setninger, det gir mer fart og følelse i dialogen.
- Start med konflikten – gå rett på: «Du lovte jeg kunne spille mer!»
- Vis følelser med ord – bruk utropstegn, store bokstaver eller beskrivelser som «ropte» eller «svarte sint».

Avslutt med et høydepunkt – enten at noen gir etter, eller at konflikten stopper brått.

Spørsmål. Velg a,b,c eller d. Fasit på siste side.

1. Hva er Henrik Ibsen kjent for?
 - A) Han skrev barnebøker
 - B) Han malte bilder av Norge
 - C) Han skrev teaterstykker
 - D) Han laget musikk
2. Hva var spesielt med Ibsens teaterstykker?
 - A) De handlet mest om konger og helter
 - B) De var skrevet på engelsk
 - C) De handlet om ekte mennesker og menneskeproblemer
 - D) De hadde alltid en lykkelig slutt
3. Hvorfor kalles Ibsen "den moderne teaterfar"?
 - A) Fordi han var den første som spilte teater i Norge
 - B) Fordi han brukte musikk og dans i stykkene
 - C) Fordi han skrev moderne tekster med alvorlige temaer
 - D) Fordi han bygde teatre i mange byer
4. Hvilke temaer skrev Ibsen ofte om?
 - A) Matlaging og natur
 - B) Kjærlighet, familie og samfunn
 - C) Krig og reiser
 - D) Barn og eventyr
5. Hvor bodde Ibsen i mange år?
 - A) I Sverige og Danmark
 - B) I Italia og Tyskland
 - C) I USA og England
 - D) I Bergen og Trondheim
6. Hva ønsket Ibsen å gjøre med tekstene sine?
 - A) Å underholde barna
 - B) Å få folk til å le
 - C) Å få folk til å tenke og snakke om viktige tema
 - D) Å selge mange bøker

OPPGAVER

1) Ibsen viste ofte vanlige mennesker i vanskelige situasjoner. Han ønsket at teater skulle speile virkeligheten. Hva betyr det å speile virkeligheten?

Henrik Ibsen skrev teater for å få folk til å tenke. Han stilte spørsmål om rett og galt, og om mennesker er frie eller fanget i regler og forventninger.
Hva betyr det for deg å kunne si din mening? Har du noen gang opplevd at det var vanskelig å være ærlig, eller å si ifra?
Skriv 5–10 setninger om hva du tenker om ungdomset og mot.

Forestill deg at du er Nora, og har akkurat gått ut døra. Det er kveld. Du har gått oppa og ut i en stille gate. Du har ingen penger, ingen jobb, og vet ikke hvor du skal.
Hva tenker du? Hva føler du? Hva gjør du den første natta?
Hvordan ser det nye livet ditt ut – og hva drømmer du om?
Skriv en liten fortelling på minst 8 setninger.
Du kan bruke ord som: frihet, mørkt, kaldt, håp, begynne på nytt, ensom, sterkt, for, en fremtid.